

Iurie BULAI,

*doctor în drept, conferențiar universitar interimar
al Catedrei „Procedură penală și criminalistică” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Rodica BULAI,

*magistru în tehnologii informaționale, lector universitar
al „Catedrei Activitatea specială de investigații și securitate informațională”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

FENOMENUL EXTREMISMULUI/SEPARATISMULUI-TERORISMULUI, CAUZELE ȘI CONDIȚIILE DE APARIȚIE, UNELE VIZIUNI DE CONTRACARARE ȘI PREVENIRE A ACESTORA

Adnotare.

În articol sunt abordate cauzele și condițiile de apariție a fenomenelor extremismului/separatismului-terorismului. Autorii oferă unele viziuni de contracarare a acestor fenomene considerând că accentul de bază trebuie de pus în desfășurarea măsurilor de profilaxie și prevenire a extremismului/separatismului-terorismului.

Cuvinte cheie : extremism/separatism-terorism, contracarare, program de stat, măsuri, acțiuni, dialog.

Summary.

The article examines historically factors generating the phenomenon of extremism / separatism-terrorism. The author believes that the main focus should shift towards preventive measures.

Keywords: terrorism, combating terrorism, factors generating, preventing terrorist activities.

În secolul al XX-lea, mai multe procese socio - politice și istorice s-au concentrat în jurul confruntării diferitelor ideologii, credințe și sisteme economice. De obicei, părțile în atingerea obiectivelor de multe ori au recurs la metode/ instrumente de teroare. În aceste condiții, terorismul internațional a devenit un fenomen geopolitic. Cea mai mare intensitate terorismul internațional a atins-o în acele cazuri în care el și-a stabilit sarcina de a acapara puterea sau separatismul într-un stat sau în mai multe. Mișcările, structurile ce au utilizat terorismul ca metodă de luptă politică s-au declarat purtători de adevăr, dreptate și bunătate. [1. p. 6].

Dar scopul lor principal – este să samene teamă și nesiguranță în societate și să slăbească puterea de stat existentă.

Noi credem că condițiile și premisele pentru apariția separatizmului-extremismului/ terorismului pot fi distinse în două moduri: 1) individual care se concentrează asupra individului / persoanei; și 2) general-socială care apare la nivelul societății, națiunii, țării, regiunii.

La nivel individual, credem că condițiile care generează la individ tendințe de a deveni terorist au fost prezentate obiectiv de E. Shaw, care a încercat să modeleze procesul de edificare a unui terorist. Recunoscând limitile și dezavantajele

modelului său, E. Shou, cu toate acestea, indică în mod clar patru factori care contribuie ca individul să devină terorist.

Acești factori sunt: 1) socializarea timpurie; 2) tulburările narcisiste; 3) situațiile de conflict, în special confruntarea cu poliția; 4) legături personale cu membrii organizațiilor teroriste. E. Shou vine cu concluzia că teroriști devin originari din așa-numitele-grupuri de risc, care din copilărie au avut probleme cu auto-aprecierea. Identificarea-afilierea cu un grup terorist oferă unor astfel de oameni un rol social, deși unul negativ. [1. p. 19].

A doua premisă așa cum am menționat mai sus, în plan general, - la nivelul societății-națiunii, regiunii-țării / țărilor pot fi divizate în două nivele: interior - în interiorul societății/țării; și exterior în afara țării, care include cercul de elite (externe) cu interese în această țară.

Primul nivel este coraportul dintre elita țării și minoritățile etnice, religioase, din aceasta etc.

Al doilea nivel este prezentat de sfera intereselor elitelor externe atât din țările vecine, cât și interesele țărilor-superputeri din regiune/lume.

Terorismul devine tot mai evident un factor de influență geopolitică a centrelor mondiale de putere pe restul țărilor, respectiv terorismul, în acest caz, poate fi considerat ca fiind unul dintre exemplele practice de control social - ilegal, dar extrem de eficient [2 p. 92-96].

Deci, din motive obiective, până în prezent nu este un secret faptul că serviciile de informații americane au jucat un rol important în dezvoltarea și răspândirea terorismului islamic. În ianuarie 1979 Zbigneu Bzhezinsky într-un articol în ziarul -*Taymes* a spus că arcul de tensiune, Iran - Afganistan - Hindustan este o provocare serioasă pentru Occident, dar în același timp și cea mai bună armă împotriva URSS [1.p.23].

În acest sens, dorim să subliniem faptul că Uniunea Sovietică, China și alte țări/state nu s-au ferit să folosească aceleași tehnici pentru realizarea strategiei lor geopolitice.

Considerăm că este necesar să subliniem că statele ce pot fi obiectul unor astfel de manipulări sunt în drept și trebuie să ia măsuri cu caracter intern și extern, pentru a preveni fenomenul extremismului/ separatismului - terorismului îndreptat împotriva propriului popor și țară.

Suntem de acord cu opinia cercetătorului O.V. Nardina, care consideră că sistemul de măsuri antiteroriste statale ar trebui să cuprindă următoarele componente: măsuri și acțiuni cu caracter politic- managerial, economic-social; judiciar-juridic; polițienești-penitenciare; militare; cultural-educativ; comunicativ-dialog [3, p. 32].

Noi considerăm că măsurile trebuie luate atât la nivel național, cât și la cel regional- internațional. Ele trebuie să includă o serie de măsuri obligatorii, care ar îmbunătățit la momentul actual procesul contracarării acestor fenomene, iar la etapa ulterioară o minimizare a acestora. Considerăm rațional și pragmatic să se întreprindă următorul set de măsuri obligatorii pentru toate statele: adoptarea unui cadru juridic general/comun (semnarea tratatului de către toate statele), in-

troducerea și respectarea în practică a procedurii generale de extrădare obligatorie a teroriștilor etc., pentru toate statele; crearea unei structuri cu reprezentanții tuturor statelor, care ar efectua următoarele acțiuni: măsuri de coordonare a schimbului de informații între țări; intensificarea atenției asupra problemelor de siguranță la frontieră, care să furnizeze date cu privire la membrii grupărilor teroriste/ ekstremiste, care trebuie să fie supravegheați.

Măsurile întreprinse trebuie să fie la nivel local, regional, internațional, pentru a crește nivelul de pregătire autorităților și cetățenilor de rând în vederea prevenirii și respingerii unor posibile atacuri teroriste, iar în cazul în care nu reușesc, să fie capabili să minimalizeze consecințele posibile.

Un aspect extrem de important este întreprinderea măsurilor la nivel de stat, care ar elimina precondițiile de apariție a acestor fenomene, printre care: punerea în aplicare a strategiei de stat, care să țină cont de particularitățile și specificul minorităților; care ar exclude încălcările și restricțiile privind drepturile și libertățile după criteriile religioase, sociale etc.

Politica statului trebuie să elimine factorul lipsei de respect față de limba, cultura persoanelor de altă naționalitate, în special în cazul persoanelor care aparțin minorităților naționale; să identifice și să prevină fobii etnice (naționalismul, rasismul), precum și incitarea liderilor naționali, criminali, posibilitatea implicării serviciilor de informații străine la răspândirea urii etnice, fobiilor interetnice, pentru a submina statul.

În vederea realizării acestor aspecte, considerăm necesară punerea în aplicare a unui program de stat, care ar include, printre altele: punerea în aplicare a negocierilor/dialogului continue/permanente la nivel național, local, cu participarea organizațiilor non-guvernamentale, asociații obștești, reprezentanți ai minorităților; crearea unor grupuri mixte- cu participarea reprezentanților minorităților, reprezentanților administrației locale, centrale, oficiali guvernamentali, poliție etc.

Existența și lansarea programului la nivel național, pentru a aborda și soluționa problemele naționale, economice, religioase, educaționale, politice constituie un remediu eficace pentru prevenirea și minimalizarea cauzelor și condițiilor ce pot duce la apariția și dezvoltarea separatismului-extremismului/ terorismului. Totodată, considerăm important de acordant o atenție deosebită prevenirii radicalizării și recrutării tinerilor de către organizațiile ce propagă extremismul terorismul-separatismul. Eliminarea sau minimizarea suportului informațional al acestor organizații prin intermediul propriilor programe de știri cu includerea reprezentanților minorităților la care sunt îndreptate.

În cazul în care nu s-a reușit prevenirea dezvoltării cauzelor și condițiilor de apariției a acestor fenomene, considerăm că succesul și minimalizarea consecințelor acestor fenomene pot fi realizate prin acțiuni și măsuri sigure din partea autorităților publice centrale. Unul dintre factorii ce duc la dezvoltarea acestor fenomene este indiferența, lipsa de receptivitate, rigiditatea, prezența orgoliului și lipsa de dorință de lansare a dialogului a elitelor față de problemele existente ale minorităților, indiferența față de solicitările lansate. Fapt care duce gradual la

creșterea și lansarea violențelor, ostilităților, preluarea inițiativei de grupările teroriste/separatiste-extremiste și implicarea unei populații care până la acel moment avea o atitudine neutră, de compătimire.

La etapa inițială a conflictului (debutul simptomelor extremismului/ terorismului-separatismului) este posibil de minimalizat și stopat acest fenomen. Acest fapt solicită din partea autorităților centrale și regionale/locale măsuri active, cum ar fi: organizarea imediată a negocierilor la nivel local, de stat, cu implicarea reprezentanților minorităților, mediatizarea intensă pe toate mijloacele tehnice de lansare a informației (tele, audio, internet), care ar reprezenta o dorință și tendință reală a autorităților de a negocia și de a identifica o soluție amiabilă de aplanare a problemei existente.

Principiul este simplu este mai ușor prin dialog de a soluționa problemele existente de cât ulterior de a găsi compromisuri în urma conflictelor violente, militare, a pagubelor materiale și pierderii de vieți omenești de a depăși ura și alți factori care apar după dezvoltarea acestor fenomene.

Acțiunile întreprinse la etapa inițială trebuie să se materializeze în măsuri concrete și realiste. De exemplu: lansarea unui dialog imediat cu reprezentanții minorităților, de comun acord cu aceștia să se adopte un plan concret pe etape de abordare și soluționare a problemelor existente, pentru, întreprinderea măsurilor implementarea a deciziilor acțiunilor, toate acestea trebuie să fie însoțite de mediatizare a acțiunilor întreprinse pentru a familiariza toți cetățenii cu privire la deschiderea autorităților spre dialog, lipsa necesității de recurgere la alte modalități de soluționare, obținere a solicitărilor, doleanțelor. În acest proces, este de dorit să fie atrași oameni de cultură, reprezentanți ai organizațiilor publice, organizațiilor neguvernamentale, reprezentanți ai autorităților locale, centrale, poliția etc.

Toate aceste măsuri ar trebui să fie îndreptate să demonstreze deschiderea, tendința autorităților spre dialog pentru a aborda problemele existente și pentru a preveni interceptarea inițiativei de către reprezentanții organizațiilor separatiste-extremiste/teroriste, serviciile secrete străine etc., care ar pune în aplicare soluționarea acestei probleme prin mijloace violente.

Pentru a neutraliza-reduce la minimum fenomenul extremismului/terorismului separatismului este necesar un complex de măsuri cu multiple aspecte/profiluri – “Solomonice” cu caracter: politic, economic, cultural, educațional, de comunicare/dialog, social, de poliție și penitenciar. În abordarea fenomenului extremismului/terorismului separatismului credem în continuare că cea mai bună metodă este metoda de prevenire, prin eliminarea sau reducerea la minimum a cauzelor și condițiilor de generare.

Concluzii: respectul, dezvoltarea culturii, tradiției, limbii, libertatea religioasă și toleranța -sensibilitatea la problemele de natură economică, educațională și politică pentru toți cetățenii rezidenți permanenți pe teritoriul său, indiferent de naționalitate sau de alte criterii, ar trebui să fie fundamentale pentru fiecare stat, punerea în aplicare a acestor valori universale împiedică apariția cauzelor și condițiilor generatoare de extremism/terrorism- separatism.

Bibliografie

1. Международный опыт профилактики терроризма. Предложения в сфере международного взаимодействия по противодействию распространения идеологии терроризма. /Антонович И.И., Особенков О.М., Панкова Л.Н., Щегорцов В.А.// – М., Университетская книга, 2010. – 132 с.

2. Карданов Р.Р. Роль судебно-криминалистических экспертиз в антитеррористической деятельности // Доклады Адыгейской Черкесской) Международной академии наук. – 2014. Т. 16. – № 1. – С. 92-96.

3. Нардина, О.В. Общегосударственная антитеррористическая стратегия: культурно-мировоззренческие меры противодействия терроризму / О.В. Нардина // Культура: управление, экономика, право. – 2007. – № 1. – С. 32–36.